

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Sint-Michielsgestel**

**Archeologisch vooronderzoek
Venstraat 1 in Sint-Michielsgestel
Gemeente Sint-Michielsgestel**

Econsultancy-rapport 16921.002

***Econsultancy
(conceptversie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	J. [REDACTED]	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling SO/Erfgood	07-06-2022	R
Controle	[REDACTED]	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling SO/Erfgood	07-06-2022	SM
Controle gemeente Sint-Michielsgestel	H. [REDACTED]	medewerker Erfgood gemeente Sint-Michielsgestel	07-06-2022	

1 Inleiding

In opdracht van *Van Hoven & Oomen* heeft Econsultancy archeologisch onderzoek uitgevoerd voor en op de planlocatie Venstraat 1 te Sint-Michielsgestel. De initiatiefnemer wil het plangebied herontwikkelen. Om dit mogelijk te maken, moet een wijziging van het bestemmingsplan worden doorgevoerd. Hierbij moet ook inzichtelijk worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht.

Volgens het bestemmingsplan *De Wolfsgaard* (2017) heeft het W. deel van het plangebied een dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie 2'. Volgens de planregels is archeologisch onderzoek nodig bij ingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv. Het O. deel heeft volgens het bestemmingsplan *Buitengebied Sint-Michielsgestel* (2013) deels een dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' en deels 'Waarde-Archeologie 4'. In het eerste geval is onderzoek nodig bij ingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv en in het tweede geval bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm -mv. De diepte van de toekomstige bodemverstoring is op dit moment nog onbekend, maar bepaalde vrijstellingsgrenzen worden overschreden en onderzoek is dus noodzakelijk. Dit rapport voorziet daarin.

De gemeente Sint-Michielsgestel is - als bevoegde overheid - gevraagd het rapport over het uitgevoerde onderzoek te beoordelen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Plangebied

Het plangebied ligt aan de Venstraat in het buitengebied van Sint-Michielsgestel, ten NW van de kern van het dorp. Het bestaat uit twee delen. Het grootste deel van het plangebied beslaat het erf aan de Venstraat 1/1a, dat ten O. van de weg ligt; dit deel heeft een oppervlakte van 7.108 m². Het andere deel ligt ten W. van de Venstraat en ten N. van de Wolfsdreef. Het plangebied is totaal ca. 8.420 m² groot en kadastraal bekend als Sint-Michielsgestel, sectie L, nrs. 188, 189 (ten O. van de Venstraat) en nr. 494 (ten W. van de Venstraat). Het O. deel beslaat het erf van een geitenhouderij. Centraal in het plangebied staan twee grote stallen. Ten N. hiervan staat een woning met enkele bijgebouwen. Aan de Z.-kant van het terrein liggen voederkuilen en een mestvaalt. Het terrein is deels verhard. Het W. deel is voornamelijk bebost, met een paar aarden wallen aan de ZO-kant van dit deel. In het W. deel staat een veldschuur.

1.2 Aard van de bedreiging

De initiatiefnemer wil de agrarische activiteiten in het plangebied beëindigen en er een viertal nieuwe woningen realiseren. In het W. deel wordt de veldschuur gesloopt en een nieuwe woning gerealiseerd. In het O. deel blijft de bestaande woning behouden, maar de stallen en schuren worden gesloopt en ook de opslag en mestvaalt worden verwijderd; hier worden twee nieuwe woningen gerealiseerd. Verder wordt er een aanbouw gerealiseerd aan het oorspronkelijke achterhuis, dat ten O. van de huidige woning staat. In deze fase van de planvorming is nog niet bekend wat de exacte verstoringsoppervlaktes en -dieptes zijn, maar de geplande werkzaamheden kunnen tot gevolg hebben dat daarbij eventueel aanwezige archeologische waarden worden verstoord.

2 Archeologisch onderzoek

Econsultancy heeft het onderzoek in november 2021 uitgevoerd; resultaten zijn vastgelegd in:

 , 2021 : *Archeologisch voor onderzoek Venstraat te Sint-Michielsgestel - gemeente Sint-Michielsgestel - Econsultancy-rapport 16921.002 - concept, v. 1, 22 november 2021.*

Dit rapport is onderdeel van de *Ruimtelijke onderbouwing/Bestemmingsplanwijziging Venstraat Sint-Michielsgestel*.

2.1 Doel onderzoek en onderzoeksmethode

Doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Dit verwachtingsmodel zal vervolgens leiden tot een aanbeveling over het behoud *in situ* of eventueel vervolgonderzoek. Doel van het verkennend veldonderzoek door middel van boringen is het toetsen van de opgestelde gespecificeerde verwachting. Vervolgens kan het advies over een mogelijk vervolgtraject worden opgesteld. Er zijn in het plangebied 7 boringen gezet met een Edelman-boor (Ø 7 cm) tot max. 1,8 m -mv. De boorkernen zijn conform ASB 5.2 beschreven.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de KNA v. 4.1, BRL protocol 4002 (bureauonderzoek) en protocol 4003 (inventariserend veldonderzoek).

2.2 Resultaten en conclusie onderzoek

Uit het bureauonderzoek bleek dat in het plangebied resten vanaf het Neolithicum kunnen worden verwacht en met name ook resten van verdedigingswerken van de Linie van het Beleg van 's-Hertogenbosch uit 1629. Resten worden verwacht onder het eerddek, vanaf een diepte van 50 tot 90 cm -mv. Resten van het huidige erf en een eventuele 18^e/19^e-eeuwse voorganger worden vanaf het maaiveld verwacht. Verstoring van het archeologisch niveau bij de aanleg van de stallen is waarschijnlijk beperkt geweest omdat de daarbij uitgevoerde graafwerkzaamheden grotendeels tot max. 60 cm -mv zijn uitgevoerd.

Deze archeologische verwachting is in het veld getoetst door middel van het zetten van boringen. Op basis van dit veldonderzoek blijft de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied bestaan. De verwachting voor grondsporen uit de periode Neolithicum -Middeleeuwen blijft *laag* tot *hoog* en de verwachting voor resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, met name voor resten van verdedigingswerken van de Linie 1629, blijft *hoog*. De kans op resten van jager-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum kan wel definitief worden afgeschreven.

2.3 Advies Econsultancy

Op grond van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek adviseert Econsultancy om bij de ophanden zijnde bestemmingsplanwijziging de bestaande *dubbelbestemmingen* te handhaven. Dit betekent dat voorafgaand aan toekomstige vergunningplichtige werkzaamheden eerst verder archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd. Omdat voornamelijk grondsporen worden verwacht, kan dit onderzoek het best als een inventariserend veldonderzoek, karterende/waarderende fase, door middel van proefsleuven worden uitgevoerd. Hiervoor moet een Programma van Eisen (PvE) worden opgesteld dat door de bevoegde overheid, de gemeente Sint-Michielsgestel, moet worden goedgekeurd.

Bovenstaand advies is van Econsultancy. Er is, op grond van de gebruikte onderzoeksmethode, geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven. Over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig uitsluitel worden gegeven. Aan dit advies kunnen geen rechten worden ontleend. De resultaten van dit onderzoek zullen eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Sint-Michielsgestel), die vervolgens het advies overneemt of niet.

Als het plangebied - nu of in de toekomst - door de gemeente Sint-Michielsgestel wordt vrijgegeven voor bodemroerende werkzaamheden, dan blijft er, conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet, een meldingsplicht bestaan. Eventuele archeologische resten die bij werkzaamheden worden aangetroffen, moeten worden gemeld bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de provincie Noord-Brabant of de gemeente Sint-Michielsgestel.

3 Beoordeling rapportage namens/door de gemeente Sint-Michielsgestel

Het rapport zit goed in elkaar en het voldoet aan de huidige wet- en regelgeving. Het bevat op zich voldoende informatie om tot een goed advies en besluit in dezen te komen. Het kan dan ook in principe worden goedgekeurd en definitief worden gemaakt; voor die definitieve versie zijn de volgende op- en aanmerkingen echter nog wel van toepassing:

- p. 7 § 2.7 *Archeologische waarden, eerste alinea, eerste zin* : “In de omgeving van het plangebied, binnen circa 750 m, zijn...”; eerder (op p. 3) was er sprake van een straal van 500 m?; klopt dit dan?, anders aanpassen, in één lijn brengen;
- p. 13 *tweede alinea* : misschien zou het hier gegeven advies direct al scherper kunnen worden gesteld, omdat ervan uit moet worden gegaan dat bij het voorgenomen sloop van de gebouwen (met name van de ondergrondse delen daarvan) en alle overige grondwerkzaamheden bepaalde archeologisch waarden en niveaus kunnen worden beschadigd of zelfs kunnen worden vernietigd. De gemeente gaat er daarom vanuit dat - *als volgende stap in de AMZ-cyclus* - ter plekke eerst nog een proefsleuvenonderzoek, mogelijk deels in de vorm van een archeologische begeleiding bij de sloop van de ondergrondse delen van de funderingen wordt uitgevoerd. Daarbij wordt speciale aandacht gevraagd voor allerlei zaken die kunnen samenhangen met (onder)delen van de Linie 1629. Hiervoor moet zoals gesteld een PvE worden opgesteld dat vooraf dient te worden goedgekeurd.

We gaan ervan uit dat deze op- en aanmerkingen worden bekeken en in voldoende mate worden verwerkt in de volgende versie van het rapport.

3.1 Selectieadvies gemeente Sint-Michielsgestel

Op grond van het voorgaande kan de gemeente dus wel al instemmen met de inhoud en strekking van het rapport van Econsultancy en met het advies tot nader onderzoek.

De gemeente neemt het advies van Econsultancy over om bij bestemmingsplanwijziging de bestaande *dubbelbestemmingen* te handhaven. Dit betekent dat voorafgaand aan toekomstige vergunningplichtige werkzaamheden eerst verder archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Gezien de huidige plannen en rekeninghoudend met de gebruikelijke aanlegmethodes, moet ervan uit worden gegaan dat bij het voorgenomen sloop van de gebouwen (met name van de ondergrondse delen daarvan) en alle overige grondwerkzaamheden bepaalde archeologische waarden en niveaus kunnen worden beschadigd of zelfs kunnen worden vernietigd. De gemeente gaat er daarom vanuit dat - *als volgende stap in de AMZ-cyclus* - ter plekke eerst nog een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd. Daarbij wordt speciale aandacht gevraagd voor allerlei zaken die samenhangen met (onder)delen van de Linie 1629. Hiervoor moet een PvE worden opgesteld dat door de bevoegde overheid, de gemeente Sint-Michielsgestel, dient te worden goedgekeurd.

Bovenstaande op- en aanmerkingen dienen te zijn verwerkt in de volgende versie van het rapport. Dat rapport wordt dan opnieuw voorgelegd ter beoordeling.

Omdat de AMZ-cyclus dus nog loopt, is er dus nog geen sprake van vrijgave van het plangebied voor ontwikkeling en het is verder dus ook niet toegestaan alvast voorbereidende werkzaamheden in het veld uit te voeren.